

הקליניקה לשינוי מדיניות חברתית וכלכלית 111.3729.01 (2 ש"ס)

Social Policy Practice Clinic

שנה"ל תשפ"א, 2020-2021

ד"ר ליה לוי

חזון ומטרות

הקליניקה היא צעד נוסף בתהליך הרחבת העיסוק בתחום שינוי המדיניות החברתית במסגרת לימודי העבודה הסוציאלית בישראל. הקליניקה פועלת בבית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל, כביטוי לתפיסת בית הספר את הבעיות החברתיות בחברה בישראל כדבר מורכב שהמענים לו ניתנים למימוש ברמות התערבות שונות; ובכללן גם רמת המדיניות כרמת התערבות רלוונטית לעבודתם של עובדים סוציאליים.

הקליניקה שואפת להיות בגדר 'עמוד שלפני המחנה', ולהוות מעבדה חיה, ראשונה ויחידה מסוגה בארץ, לפרקטיקת מדיניות ברמה גבוהה, המגלמת חיבור בין אקדמיה לשדה, תיאוריה ומעשה, הגות, ערכים, ומחקר. הקליניקה מבקשת להיות חולייה מקשרת בין אזרחים ואנשי מקצוע המתמודדים עם בעיות חברתיות, אי צדק, אפליה והדרה לבין האקדמיה וסטודנטים ככוח מניע לשינוי חברתי.

שאיפתה המרכזית של הקליניקה היא לייצר בקרב בוגריה ידע וכישורים להשפעה על מדיניות חברתית, להמשיג ולגבש מודלים תיאורטיים ומעשיים בתחום פרקטיקת המדיניות בישראל, ולחבר ולרשת בין גופים אקדמיים, ממשלתיים ואזרחיים המעוניינים לקדם סדר יום סוציאלי-דמוקרטי ואת מימוש תפקידה של מדינת ישראל כמדינת רווחה. הקליניקה עובדת בשיתוף פעולה עם ארגונים אזרחיים, חוגים נוספים באקדמיה, פעילים חברתיים ואנשי ציבור.

מבנה הלימודים

הלימודים בקליניקה יתקיימו מדי שבועיים, בימי ד' בין השעות 18:00-19:30.

כל מפגש בקליניקה יהיה מחולק לשניים:

- בחלקו הראשון של המפגש, תהפוך הקבוצה לקבוצת קריאה פוליטית. במסגרת זו, נקרא ונדון יחד בטקסטים ביקורתיים, המאתגרים את השיח החברתי והאקדמי השולט, ומציעים נקודות מבט, חתרניות לעתים, על מקצוע העבודה הסוציאלית ומחויבותו לצדק חברתי, על טרנספורמציות חברתיות, על יחסי כוח ועל חשיבות הטלת הספק.
- בחלקו השני של המפגש, יתקיימו דיונים, הרצאות, ולמידה הדדית תוך ליווי פרויקטים בהם יפעלו התלמידים לשינוי מדיניות הלכה למעשה.

תהליך הלימודים יכלול 4 מודולות:

מודולה 1: "יישור קו" בנושאים הנוגעים להבנה ותובנה חברתית לגבי מנגנוני מדיניות בישראל ותיאוריות ביקורתיות המציעות קווים מנחים לשינוי מדיניות בעבודה סוציאלית.

מודולה 2: בחירת נושאים לעבודת צוותים במהלך השנה, או: "על מה נעז לחלום?". עם בחירת הנושאים תתבצע חלוקת תפקידים בכל קבוצה.

מודולה 3: כתיבת תכנית עבודה לשינוי מדיניות - החל מקביעת, תעדוף ובחירת מטרות, דרך זיהוי אסטרטגיות וחלונות הזדמנות לקידום מדיניות, עבודה עם שותפים, עבודה בצוותים והערכה מתמשכת של תהליך ההתקדמות.

מודולה 4: עבודה מעשית לקידום מדיניות בנושאים השונים, תוך ליווי אקדמי ומקצועי בהתאם להתקדמות יישום תכניות העבודה.

מעט לעת, יתקיימו פגישות מנטורינג עם כל אחת מקבוצות העבודה, על מנת לקדם את עבודתה. הלימודים בקליניקה יישלבו מתודות שונות (הרצאות, סמינרים קצרים, סדנאות) הקושרות בין למידה תיאורטית לניסיון מעשי "בעולם האמת" ("Real world" experience). במהלך השנה יתקיימו 1-2 סיורים לתלמידי הקליניקה, לשדות הרלוונטיים לעבודתם (למשל, כנסת ישראל או אולפן טלוויזיה).

היבטי למידה מקוונת

1. במהלך סמסטר א', הלמידה בקורס תהיה מקוונת וסינכרונית.
2. שימו לב, כי על פי כללי האוניברסיטה, בכל השיעורים תהיה חובת פתיחת מצלמות, וזאת בהתאם לכללי הגנת הפרטיות וזכויות יוצרים.
3. ככלל הקלטות השיעורים יעלו לאתר הקורס, אך תוך התחשבות ומתן עדיפות לשיקולים אתיים.
4. הלמידה בקורס כפופה לאמור בטופס ההצהרה להסדרת התנאים המבטיחים איזון נאות בין צרכי הלמידה לבין הזכות לפרטיות, צילום והקלטת השיעור, זכויות יוצרים וקוד התנהגות.

נושאי הלימוד

1. אי צדק חברתי, הכח לשנות, והזכות והחובה לחלום
2. פרקטיקת מדיניות, שינוי חברתי ועבודה סוציאלית
3. מבוא לחברה, חברה אזרחית וזירת המדיניות
- חקיקה ועבודת הכנסת
- תקציב המדינה

- נגישות לשירותים
- תקשורת
- החברה האזרחית
- 4. המאבק הציבורי
- מהו מאבק ציבורי?
- כיצד מגדירים בעיה לגביה מבקשים לצאת למאבק ציבורי?
- כיצד מגדירים מטרות של מאבק ציבורי?
- כיצד נראים ופועלים צוותי עבודה?
- 5. שותפים לעשייה
- ✓ שותפות עם הנפגעים ממדיניות חברתית
- קבוצות פעילים
- מנהיגות והנהגה
- קואליציות
- שיתופי פעולה
- 6. קידום אקטיבי של שינוי חברתי
- אמנות המשא והמתן
- חסמים וקשיים מפנים ומחוץ
- סדנת תקשורת - עבודה עם התקשורת במאבק ציבורי
- גיוס ציבור - זימון לאירועים, דיווח, פעולות מחאה
- הפעלת לחץ על מקבלי החלטות - מאמרים, ידיעות חדשותיות, סקרי דעת קהל, עצומות, דיס אינפורמציה ומניפולציה תקשורתית
- חשיפה חיובית - של השותפים לעשייה, קהל היעד שלה ומקבלי החלטות התומכים במאבק
- 7. זירות לשיתוף פעולה
- המערכת המשפטית ועריכת דין קהילתית
- ✓ המערכת הפוליטית - ממשלה וכנסת, עבודת הלובי
- המדיה החברתית
- 8. זהות מקצועית, החובה המקצועית-אזרחית להתריע ולשנות
- 9. כיצד להיות פעיל לומד? כיצד להפיק לקחים?

יום ושעת קבלה: בזום, דר' ליה לויין: levinlia@tauex.tau.ac.il, בתיאום מראש.

חובות הקורס

1. השתתפות פעילה בצוות. השתתפות פעילה בצוות העבודה, תרומה להצלחת הצוות והפרויקט הנם חלק בלתי נפרד מן הלימודים בקליניקה. מדי מפגש תתבקשו לשתף בהתקדמותכם כחברים בצוותכם; מלא הציון יוענק למשתתפים אשר ימלאו את חלקם בצוות כנדרש, בהשקעה נאותה ותוך שיתוף והיעזרות במקרה הצורך. משקל ההשתתפות בציון הסופי בקורס: 20%.
2. קריאת טקסטים לקראת מפגשי הלמידה. מי שלא יקרא את הטקסטים לקראת כל מפגש, לא יוכל להשתתף במפגש. המפגשים יכוונו על ידי שאלות מנחות, עליהן יתבקשו כל הנוכחים להשיב. מלא הציון יינתן למשתתפים אשר תשובותיהם ותרומתם לדיון יעידו על קריאה וחשיבה על הטקסטים. משקל הקריאה והדיון הפעיל בטקסטים בציון הסופי בקורס: 15%.
3. עבודת סיכום סמסטר א': מפת דרכים ותובנות ראשוניות. הנחיות מפורטות לכתובת העבודה והציפיות ממנה יחולקו במהלך סמסטר א'. הציון על עבודה זו יהיה עובר/נכשל. יחד עם זאת, סטודנטים אשר לא יגישו/ייכשלו בעבודה זו לא יוכלו להמשיך בפעילות בקליניקה.
4. עבודת סיכום סמסטר ב': מחזון למציאות ולאן מכאן? הנחיות מפורטות לכתובת העבודה והציפיות ממנה יחולקו במהלך סמסטר ב'. משקל עבודת הסיכום בציון הסופי בקורס: 65%. המועד האחרון להגשת העבודה: 15.8.21.

שימו לב כי על פי נוהלי בית הספר: בקורס שבו מטלת הסיום היא עבודת סיכום – נקבע מועד בו רשאי התלמיד להגיש עבודה במועד אחד בלבד. הגשת עבודה באיחור של עד שבוע, ללא אישור וועדת התלמידים, תגרור הורדה של 5 נקודות מציון העבודה. הגשה באיחור מעבר לשבוע ימים תגרור הורדה של 10 נקודות מציון העבודה על כל שבוע שיחלוף. שימו לב כי אין אפשרות לתקן עבודה בקורס.

קריאה

חומר הקריאה המלווה את עבודת הקליניקה מייצג מגוון סוגי ידע ומידע, בהם מאמרים אקדמיים, ניירות עמדה, תדריכים, בלוגים, פוסטים וכיוצא באלה. החומרים השונים יועלו לאתר הקורס.

הרצאות הקורס יתבססו בין השאר על הספרים הבאים:

וייס-גל, ע. וגל, ג'. (2011). *פרקטיקת מדיניות בעבודה סוציאלית*. ירושלים, ישראל: מאגנס.

Alinsky, S. D. (1971). *Rules for radicals: A pragmatic primer for realistic radicals*. New York, NY: Vintage.

Hoefler, R. (2016). *Advocacy practice for social justice*. Chicago, IL: Lyceum.

Ritter, J. (2013). *Social work policy practice: Changing our community, nation, and the world*. Boston, MA: Pearson Education.

The POWER Inquiry. (2006). *"Power to the people"*. York, UK: York Publishing Distribution.

קריאת חובה

- זרייק, ר. (2009). הערות על ה"פוליטי" וה"פרופסיונלי": בין הובס לקאנט. *תיאוריה וביקורת*, 34, 172-165.
- שגיא, א. (2002). אלבר קאמי: בין אתיקה של חמלה לאתיקה של צדק. *אלפיים*, 24, 27-9.
- Beck, E. (2019, ahead of print). Naming white supremacy in the social work curriculum. *Affilia*.
- Freire, P., & Moch, M. (1990). A critical understanding of social work. *Journal of Progressive Human Services*, 1(1), 3–9.
- Karter, J. M., Robbins, B. D., & McInerney, R. G. (2019, ahead of print). Student activism in the neoliberal university: A hermeneutic phenomenological analysis. *Journal of Humanistic Psychology*.
- Levin, L. (2019, ahead of print). Rethinking social justice: A contemporary challenge for social good. *Research on Social Work Practice*.
- Levin, L., & Liberman, A. (2019, ahead of print). A case for Critical Social Action. *Families in Society*.
- Mor Barak, M. E. (2018, ahead of print). The practice and science of social good: Emerging paths to positive social impact. *Research on Social Work Practice*.
- Moth, R., & Lavalette, M. (2019). Social policy and welfare movements "from below": The Social Work Action Network (SWAN) in the UK (2019). In U. Klammer, S. Leiber & S. Leitner, *Social work and the making of social policy* (Chapter 8). Bristol, UK: Policy Press.

בברכת עשייה, רוח והצלחה - נצא לדרך.